

Victimologia

2014/2015

Codi: 100436

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500257 Criminologia	OB	2	2

Professor de contacte

Nom: Manuel Casado Gomez

Correu electrònic: Manuel.Casado@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Sandra Sanchez Castro

Prerequisits

A determinar.

Objectius

Aquesta assignatura pretén, mitjançant la integració de continguts teòrics i pràctics corresponents a cinc grans blocs temàtics, oferir als alumnes una visió àmplia i diversa sobre les diferents teories de la victimització, els processos de victimització, els diferents tipus de delictes segons el seu impacte en les víctimes, les relacions entre víctima i sistema de justícia penal, el rol de la víctima en la política criminal, els programes d'ajut a les víctimes, la psicologia de la victimització criminal, la metodologia avaluativa, la victimologia forense i la victimització clínica i psicosocial específica en els diferents àmbits delictius.

Es pretén que l'alumne es familiaritzi amb el maneig de les dades relatives a la victimització criminal provinents de les diferents fonts oficials existents, que aprengui el lèxic i els conceptes bàsics de la disciplina, que pugui realitzar una valoració crítica d'articles científics sobre temàtica victimològica, que sàpiga consultar la documentació inclosa als expedients judicials i conegui les bases de la prova pericial victimològica.

També s'exposen les bases teòrico-pràctiques necessàries per tal que l'alumne valori el risc d'agressió específic en una víctima concreta, conegui la psicopatologia habitual en víctimes i sigui capaç de dissenyar un programa de suport a les víctimes.

Competències

- Avaluar les necessitats d'una víctima per fer una proposta d'intervenció.
- Demostrar que es comprenen les necessitats de les víctimes sobre la base del coneixement de les teories victimològiques.
- Executar un programa d'atenció a les necessitats d'una víctima.
- Identificar el marc legal relatiu als drets i els recursos de les víctimes.
- Redactar un treball acadèmic.
- Relacionar-se respectuosament amb persones.
- Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi.

- Transmetre oralment les idees a una audiència.
- Treballar de manera autònoma.
- Treballar en equip i en xarxa.
- Utilitzar un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diverses parts implicades en el conflicte i en la criminalitat.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar de manera adequada la legislació vigent vinculada a les víctimes d'un delictes.
2. Aplicar un model d'intervenció adequat a les necessitats específiques d'una víctima d'un delictes.
3. Avaluar de manera científica les necessitats d'una víctima d'un fet delictiu.
4. Implementar un programa d'atenció de víctimes d'un delictes.
5. Redactar un treball acadèmic.
6. Relacionar-se respectuosament amb persones.
7. Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi.
8. Transmetre oralment les idees a una audiència.
9. Treballar de manera autònoma.
10. Treballar en equip i en xarxa.
11. Utilitzar en exposicions professionals un llenguatge ajustat a criteris d'equitat social.

Continguts

Bloc I. Teories de la victimització

Tema 1. Concepte de víctima. Diferents processos de victimització (primària, secundària, terciària, multivictimització). Risc de victimització i de vulnerabilitat de la víctima.

Bloc II. El procés de victimització: víctimes i delictes

Tema 2. Història de la victimologia i Teories de la victimització.

Tema 3. Tipologia de víctimes. Risc de victimització. Anàlisi d'alguns delictes i víctimes.

Bloc III. Relacions entre víctima i sistema de justícia

Tema 4. Context legal de la víctima: marc legal internacional, nacional i autonòmic. Víctima i el sistema legal: policial, processal, veredict final i post sentència.

Tema 5. Rol de la víctima en la política criminal: la por al delictes, la prevenció del delictes basat en la víctima i les enquestes de victimització.

Bloc IV. Programes d'ajut a les víctimes

Tema 6. Programes de mediació penal. El rol del mediador a l'àmbit judicial. Programes de reparació a càrrec de l'ofensor.

Tema 7. Les Oficines d'Atenció a la Víctima. Característiques i funcionament. El programa de suport a l'exploració judicial de víctimes vulnerables. Els equips d'Assessorament Tècnic Penal.

Tema 8. Programes d'assistència a la víctima-testimoni. Programes de compensació. El moviment associatiu de les víctimes. Organismes i entitats especialitzats en l'atenció a la víctima.

Bloc V. Efectes del delictes en les víctimes

Tema 9. La psicologia de la victimització criminal. Succés traumàtic. Diferents canvis produïts en les víctimes: cognitius, afectius, comportamentals, psicofisiològics. El model transaccional de Lazarus i Folkman.

Tema 10. Avaluació i intervenció amb víctimes. Metodologia avaluativa: entrevistes, escales, qüestionaris de personalitat i psicopatologia, tests projectius, altres instruments. Períodes clau avaluatius. Intervenció individual i intervenció grupal. L'avaluació de les víctimes infantils.

Tema 11. La victimologia forense: conceptes bàsics, àmbits d'actuació, conceptes de lesió psíquica, causa i concausa. Valoració psicojurídica de les seqüeles: informe pericial i testificació a la vista oral. El trauma psicològic a mig i llarg termini. El Síndrome d'estrès posttraumàtic (TEPT) i altres trastorns habituals en victimologia forense.

Tema 12. La victimització en els diferents àmbits: violència de gènere, agressions sexuals, agressions físiques, accidents de trànsit.

Tema 13. La victimització en els diferents àmbits: assetjament psicològic en context laboral i en el context escolar. Maltractaments i abús sexual infantil.

Tema 14. Nous tipus de victimització criminal. El ciberassetjament. Context legal. Tipologia. La privacitat en les xarxes socials.

Metodologia

Classes magistrals amb suport TIC i debats grupals; treball de casos pràctics; expressió de coneixements orals o escrits.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classe teòrica	22,5	0,9	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 11
Seminaris de pràctiques	22,5	0,9	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11
Tipus: Supervisades			
Preparació i realització de treballs grupals	20	0,8	1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11
Tipus: Autònomes			
Búsqueda d'informació i documentació	15	0,6	1, 2, 3, 4, 7, 9, 10, 11
Lectura, anàlisi i síntesi de texts	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 11
Preparació i realització de treballs d'activitats d'avaluació continuada	40	1,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11

Avaluació

Model d'avaluació

L'assignatura segueix un procediment en el qual es combinen els resultats acumulatius d'una sèrie d'activitats d'avaluació continuada per tal de poder fer un seguiment acurat del procés d'aprenentatge dels alumnes al llarg del període formatiu.

L'avaluació de l'assignatura es concreta en la realització, després de finalitzar els blocs temàtics 2,4 i 5, de tres activitats proposades pel professor i en les quals els alumnes han de respondre de forma individual a una sèrie de qüestions plantejades i a realitzar una reflexió valorativa personal sobre el contingut de l'activitat.

D'altra banda, les classes pràctiques que s'impartiran en les classes de seminari seran avaluades mitjançant un treball grupal. Finalment, els alumnes realitzaran una prova escrita global de coneixements sobre el contingut de l'assignatura al final del període de classes.

La nota final serà el resultat de les tres activitats individuals d'avaluació de la part teòrica, del treball grupal de la part pràctica i de la prova global de coneixements, juntament amb altres dades (assistència, participació, etc.) valorades de forma global pel professor.

Condicions de l'avaluació

Assistència al 100 % de les classes, tant teòriques com de seminari. Si un alumne no assisteix a un mínim del 80% de les activitats docents no podrà ser avaluat.

Les absències justificades no computaran negativament i el professor possibilitarà que l'alumne pugui recuperar el treball realitzat en les classes en el cas d'absència justificada. Per que una absència sigui justificada aquesta ha d'estar documentada. Només poden ser absències justificades les derivades de força major sobrevingudes com malaltia o situacions similars que impedeixen assistir a les activitats docents. La realització d'altres activitats formatives del grau podrà ser considerada absència justificada si així ho accepta amb anterioritat el professor responsable de l'assignatura.

En cas de que l'activitat docent no pugui ser realitzada per vaga de l'alumnat o del professorat, l'alumnat resta obligat a preparar-se la matèria pel seu compte. En tot cas tota la matèria prevista en la guia docent serà objecte d'avaluació. El professorat podrà facilitar a l'alumnat material específic per a preparar la matèria que s'hagués tractat a l'aula. (Acord de la comissió mixta del grau, de juny del 2012).

Requisits per superar l'assignatura

Aprovar cadascuna de les activitats que componen l'avaluació de l'assignatura. Per poder aplicar la mitja de totes les parts, es indispensable aprovar totes les activitats, tant de la part teòrica com de la part pràctica (activitats pràctiques dels seminaris).

Recuperacions

Els treballs individuals d'avaluació no superats o no entregats de la part teòrica es recuperaran durant el semestre. El treball grupal i la prova final es podran recuperar en el període establert per a les recuperacions abans del tancament d'actes (setmanes no lectives). Les activitats de recuperació no podran suposar una qualificació superior a l'aprobat o notable, segons la puntuació obtinguda a l'exàmen ordinari.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Mitjana de les tres activitats individuals de la part teòrica	30 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 11
Prova global de coneixements	40 %	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 11
Treball grupal de pràctiques de seminari	30 %	0	0	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11

Bibliografia

A) Material Obligatori:

- Document amb les diapositives del powerpoint utilitzat a classe per les classes teòriques i pràctiques
- Dossier de casos pràctics
- Manuals obligatoris de l'assignatura: (a escollir un dels dos)
 - Baca Baldomero, E.; Echeburúa Odriozola, E.; Tamarit Sumalla, J.M. Manual de victimologia. Ed. Tirant lo Blanch. Valencia, 2006.
 - Pereda Bertran, N. Tamarit Sumalla, J.M.. Victimologia: Teòrica i aplicada. Ed. Huygens. Barcelona, 2013.

B) Material Recomanat:

Manuels introductoris generals:

- Baca Baldomero, E.; Echeburúa Odriozola, E.; Tamarit Sumalla, J.M. Manual de victimologia. Ed. Tirant lo Blanch. Valencia, 2006.
- Garcia-Pablos de Molina, A. Criminología: una introducción a sus fundamentos teóricos. Ed. Tirant lo Blanc. Valencia, 2005.
- Garrido, V.; Stangeland, P.; Redondo, S. Principios de Criminología. Ed. Tirant lo Blanch. Valencia, 2006.
- Landrove, G. La Moderna Victimologia. Ed. Tirant lo Blanch. Valencia, 1998.
- McGuire, M.; Morgan, R.; Reiner, R. The Oxford Handbook of Criminology. Oxford University Press. Oxford, 2004.
- Soria Verde, M.A.; Saiz Roca, D. Psicología Criminal. Ed. Pearson-Prentice Hall. Madrid, 2006.
- Soria Verde, M.A. (Coord.). Manual de Psicología Penal Forense. Ed. Atelier. Barcelona, 2002.

Bibliografia específica i altres textos especialitzats:

- Asociación Americana de Psiquiatría. DSM-IV-TR: Manual Diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales, texto revisado. Ed. Masson. Barcelona, 2002.
- Bustos, J. y Larrauri, E. Victimologia: presente y futuro. Ed. PPU. Barcelona, 1993.
- Cantón Duarte, J. y Cortés Arboleda, M.R. Guía para el abuso sexual infantil. Ed. Pirámide. Madrid, 2003.
- Diges, M. y Alonso-Quecuty, M.L. Psicología Forense Experimental. Ed. Promolibro. Valencia, 1993.
- Echeburúa, E. y Del Corral, P. Manual de Violencia Familiar. Ed. Siglo XXI. Madrid, 2002.
- García Rodríguez. Código de los derechos de las víctimas. Instituto Andaluz de Salud Pública. Sevilla, 2004.
- Generalitat de Catalunya. Enquesta de seguretat pública de Catalunya. Departament de Justícia i Interior.
- Hirigoyen, M.F. El acoso moral: el maltrato psicológico en la vida cotidiana. Ed. Paidós. Barcelona, 1999.
- Labrador, F.J.; Paz Rincón, P.; De Luis, P.; Fernández-Velasco, R. Mujeres víctimas de la violencia doméstica. Ed. Pirámide. Madrid, 2004.
- Lazarus, R.S. y Folkman, S. Estrés y procesos cognitivos. Ed. Martínez Roca. Barcelona, 1986.
- Soria, M.A. Modelo Transaccional de la Victimización. Tesis doctoral. Universitat de Barcelona. Barcelona, 1992.
- Soria, M.A. y Hernández, J.A. El agresor sexual y la víctima. Ed. Marcombo. Barcelona, 1994.